

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de minister, mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. de minister, de heer drs. W. Koolmees
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

26 juni 2018

Geachte mevrouw Van Engelshoven en geachte heer Koolmees,

In Nederland bevindt zich een groot aantal vluchtelingen dat ongediplomeerd is of van wie het diploma uit het land van herkomst geen of een zeer beperkte waarde heeft op de Nederlandse arbeidsmarkt. Vanaf 2015 is er een grote instroom van vluchtelingen geweest die weliswaar op dit moment minder groot is, maar nog steeds substantieel met ongeveer 30.000 asielaanvragen per jaar. Naast de vluchtelingen zijn er ook andere nieuwkomers die niet over een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt beschikken. Hieronder ook kinderen van arbeidsmigranten en expats.

Nieuwkomers moeten in de samenleving meedoen, economisch zelfredzaam zijn en een bijdrage leveren. Voor een duurzame participatie op de arbeidsmarkt is minimaal een diploma op MBO-2 niveau nodig. De toegang tot een opleiding in het mbo, hbo en wo is echter gebonden aan diverse toelatingseisen en voorwaarden waar een groot deel van de groep nieuwkomers niet direct aan kan voldoen. Daarnaast moet binnen het mbo een centraal examen Nederlands worden behaald om te kunnen diplomeren.

De inburgering is niet specifiek gericht op de voorbereiding op een opleidingstraject. Door middel van inburgeringscursussen kan een nieuwkomer de Nederlandse taal op voldoende niveau leren en zich oriënteren op de arbeidsmarkt, maar er is geen ruimte om te werken aan het opheffen van deficiënties in vakkennis, beheersing van het Engels en het leren van de vereiste studievaardigheden en competenties.

Veel onderwijsinstellingen in mbo, hbo en wo bieden daarom een taal-schakeltraject aan. Deze schakeltrajecten worden op basis van wet- en regelgeving georganiseerd als private activiteiten waarvoor geen bekostiging vanuit de door het Rijk verstrekte onderwijsmiddelen mogelijk is.

Ook gedurende het opleidingstraject in mbo, hbo en wo moet een nieuwkomer zijn taalvaardigheid en studievaardigheden verder blijven ontwikkelen. De rijksbekostiging is ingesteld op onderwijs aan mensen die in Nederland een doorlopende (taal)leerlijn hebben gevolgd. Bij nieuwkomers is dit niet het geval. Zij hebben vaak extra ondersteuning nodig, waarin vanuit de rijksbekostiging niet wordt voorzien.

De bekostiging van de taal-schakeltrajecten vindt plaats vanuit diverse bronnen. Het taalonderwijs kan deels vanuit het inburgeringsbudget worden betaald. Daarnaast wordt vaak een beroep gedaan op een bijdrage vanuit het UAF. Het UAF ontvangt voor een deel van deze kosten een subsidie van OCW, maar deze kan alleen worden ingezet in het hoger onderwijs.

Deze bijdragen zijn echter verre van toereikend om alle kosten te dekken. Voor extra taalonderwijs en begeleiding tijdens de studie is geen bekostiging beschikbaar. Dit is een groot knelpunt dat de toegang tot onderwijs voor vele vluchtelingen belemmert.

In een gezamenlijk overleg van onder andere de onderwijskoepels, een aantal onderwijsinstellingen met een taal-schakeltraject en het UAF hebben wij vastgesteld dat deze wijze van financiering veel onzekerheden met zich meebrengt en de continuïteit in het aanbod van taal-schakeltrajecten onder druk zet. Terwijl er juist nu behoefte is aan een verruiming van de toegankelijkheid. De arbeidsparticipatie van vluchtelingen blijft ver achter¹. Er zijn onvoldoende mogelijkheden om zonder afgeronde middelbare schoolopleiding op een beroepskwalificerende opleiding in te stromen en deze succesvol af te ronden, terwijl er veel nieuwkomers zijn die in deze positie verkeren.

Wij roepen u op om er voor te zorgen dat de bekostiging van de taal-schakeltrajecten in het mbo, hbo en wo zo geregeld wordt dat bij voldoende aantallen deelnemers de continuïteit van deze trajecten gewaarborgd is. Deze financiering moet niet ten laste van het bestaande onderwijsbudget komen. Maak taal-schakeltrajecten voor de nieuwe Nederlanders onderdeel van het onderwijssysteem, beleg dit onderwijs bij mbo-, hbo- of wo-instellingen, zodat de aansluiting met vervolgonderwijs is gewaarborgd.

Zorg daarnaast voor middelen waarmee ondersteuning gedurende het onderwijstraject kan worden gegeven, gericht op verdere ontwikkeling van de taal- en studievaardigheden.

Specifiek voor het mbo is het van belang om te onderzoeken op welke wijze het centrale examen Nederlands meer toegankelijk kan worden voor deze doelgroep. Wij verkennen momenteel de mogelijkheden om de staatexamens NT2 te benutten.

Dit biedt ook een kans om de kwaliteit van het inburgeringonderwijs en het toezicht daarop te verbeteren. Dit is een terugkerend punt van zorg en discussie in de huidige inburgeringsmarkt met het daaraan verbonden kwaliteitstoezicht.

Een slimme overheid investeert in mensen, kennis en talent. In de complexe hedendaagse en toekomstige samenleving is steeds meer behoefte aan geschoolde burgers. Een investering nu, rendert steeds meer, sneller en duurzamer.

Hoogachtend,

Thom de Graaf
Voorzitter Vereniging Hogescholen

Ton Heerts
Voorzitter MBO raad

Pieter Duisenberg
Voorzitter VSNU

Freddy Weima
Directeur Nuffic

Geertje Hulzebos
Voorzitter LSVb

Mardjan Seighali
Directeur UAF

ⁱ Engbersen (WRR), Godfried, Jaco Dagevos (SCP), Roel Jennissen (WODC), Linda Bakker (SCP/EUR) en Arjen Leerkes (WODC) m.m.v. Jeanine Klaver en Arend Odé (Regioplan) (2015) 'Geen tijd verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten', WRR-Policy Brief 4, Den Haag: WRR.

Slechts een op de drie in Nederland verblijvende statushouders van 15-64 jaar heeft een betaalde baan. Voorkomen moet worden dat zij langdurig afhankelijk worden van de bijstand. Dat leidt tot verkwisting van menselijk kapitaal en tot onnodige belasting van de bijstand. Daarom is het van belang om al vroeg in de asielprocedure aandacht te hebben voor het arbeidspotentieel van statushouders en hun mogelijkheden op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Door gelijktijdig te werken aan huisvesting, taalverwerving, opleiding en werk verliezen overheden bij de integratie van asielmigranten met een status zo min mogelijk kostbare tijd. En om het proces van integratie te versnellen en relevante partijen bij elkaar te brengen is een actievere rol voor gemeenten gewenst.

Een van de aanbevelingen is: Stimuleer het behalen van een Nederlands diploma. Een snelle procedure van diplomawaardering is van groot belang. Ook initiatieven van onderwijsinstellingen om de aansluiting tussen het onderwijs en de achtergrond van statushouders te verbeteren zijn van betekenis. Dit neemt vaak de vorm aan van een voorbereidend jaar waarin aandacht wordt besteed aan verbetering van de kennis van de Nederlandse taal en aan de voorbereiding op de opleiding die de student in het jaar erna gaat volgen.